

Läkemedelsbranschens ekonomiska fotavtryck i Sverige

Magnus Jiborn
Viktoras Kulionis
Augusti 2019

VETSAM Vetenskap Samhälle Kommunikation

Inledning

När läkemedel och samhällsekonomi diskuteras hamnar fokus ofta på kostnader.

Men läkemedel är också en viktig näringsgren som genererar stora exportinkomster och bidrar till sysselsättning och välfärd i Sverige. En rationell läkemedelspolitik måste därför bygga på en helhetssyn, där även näringspolitiska aspekter ingår.

Den här rapporten vill bidra med faktaunderlag för en sådan politik. I detta syfte analyseras den forskande läkemedelsindustrins ekonomiska "fotavtryck" i Sverige, det vill säga hur dess verksamhet sammantaget påverkar den svenska ekonomin.

Det ekonomiska fotavtrycket

Läkemedelsbranschens ekonomiska fotavtryck består av flera olika delar: exportinkomster, sysselsättning, bidrag till bruttonationalprodukten och investeringar i forskning och utveckling. Även samhällets kostnader för läkemedel – i relation till övriga kostnader för vård och ohälsa – ingår givetvis i det ekonomiska fotavtrycket.

En viktig indikator är förädlingsvärdet, det vill säga det värde som industrin själv genererar, sedan kostnader för insatsvaror som producerats av andra dragits ifrån. Förädlingsvärdet Förädlingsvärdet utgör branschens bidrag till Sveriges BNP och är det som bekostar de anställdas löner, företagets vinster och samhällets skatteintäkter.

Direkta och indirekta effekter

Förutom de arbetstillfällena och det värde som skapas direkt i läkemedelsföretagen själva, så bidrar läkemedelsindustrin – liksom andra branscher – också till att skapa sysselsättning och intäkter hos underleverantörer, t ex av transporter, energi eller servicetjänster.

Dessutom skapas ytterligare jobb och förädlingsvärde som bidrar till landets BNP, när de anställda spenderar sina löner.

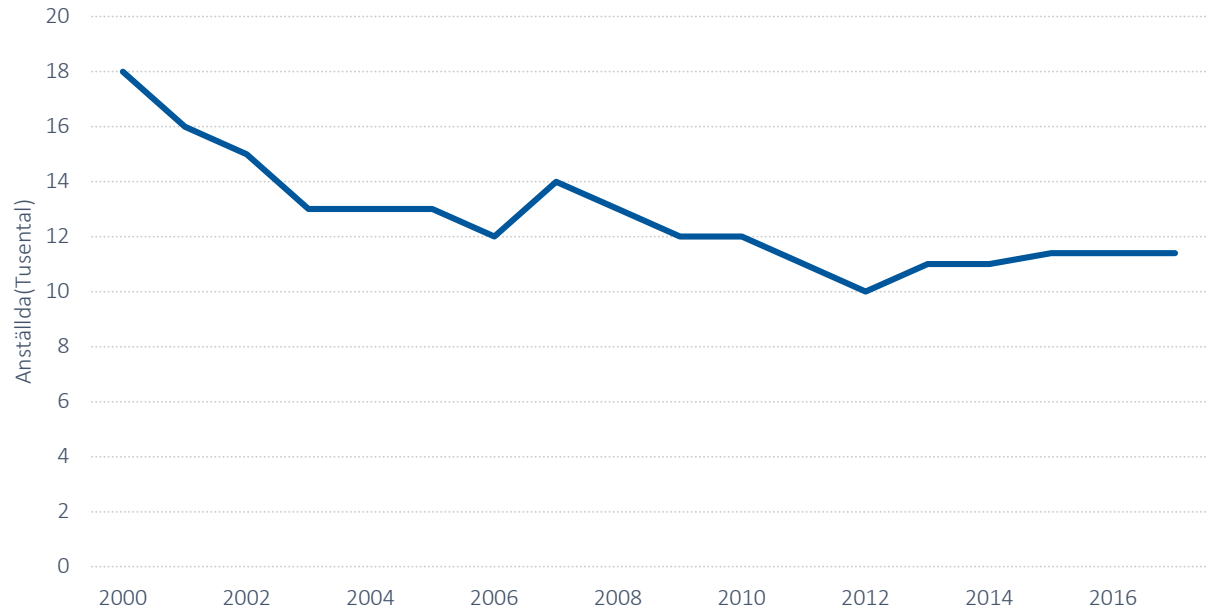
Ska man ge en rättvisande bild av branschens totala påverkan på samhällsekonomin måste man även ta hänsyn till sådana indirekta och inducerade effekter. I denna rapport analyseras och redovisas såväl direkta som indirekta och inducerade effekter på sysselsättning och BNP.

Sysselsättning och förädlingsvärde

Antal anställda 2000-2017

- **11.428** direkt anställda 2017 (SCB)
- **37%** minskning av antalet anställda från ~18.000 år 2000 till ~11.400 år 2017.
- Sedan 2013 har antalet anställda varit stabilt kring 11.400

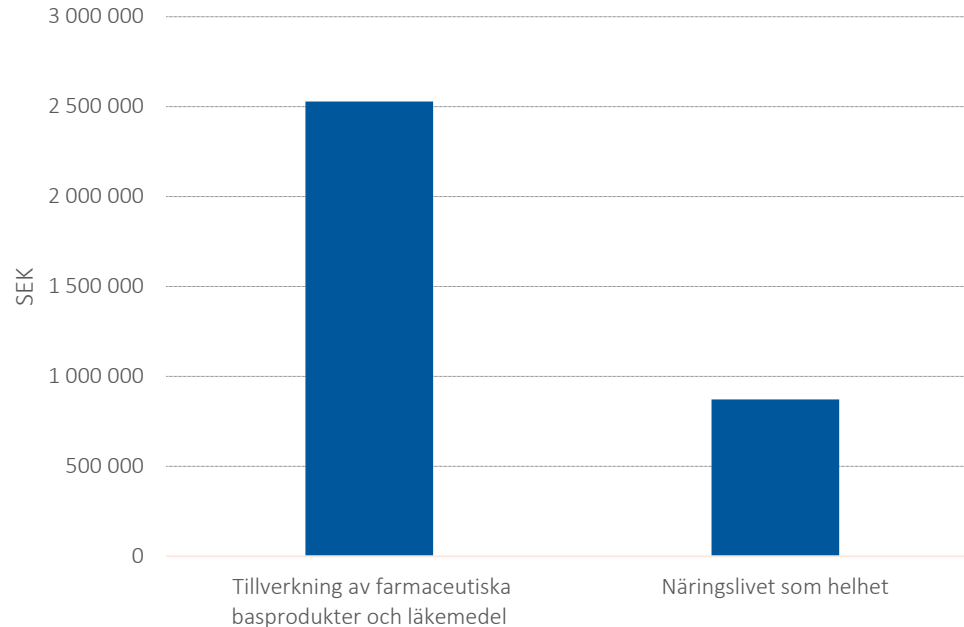

Förädlingsvärde per anställd

2017

- Förädlingsvärdet per anställd är ca 3 gånger högre i läkemedelsbranschen än i näringslivet som helhet.
- Kvalificerade arbeten och immateriella rättigheter höjer värdet på produktionen

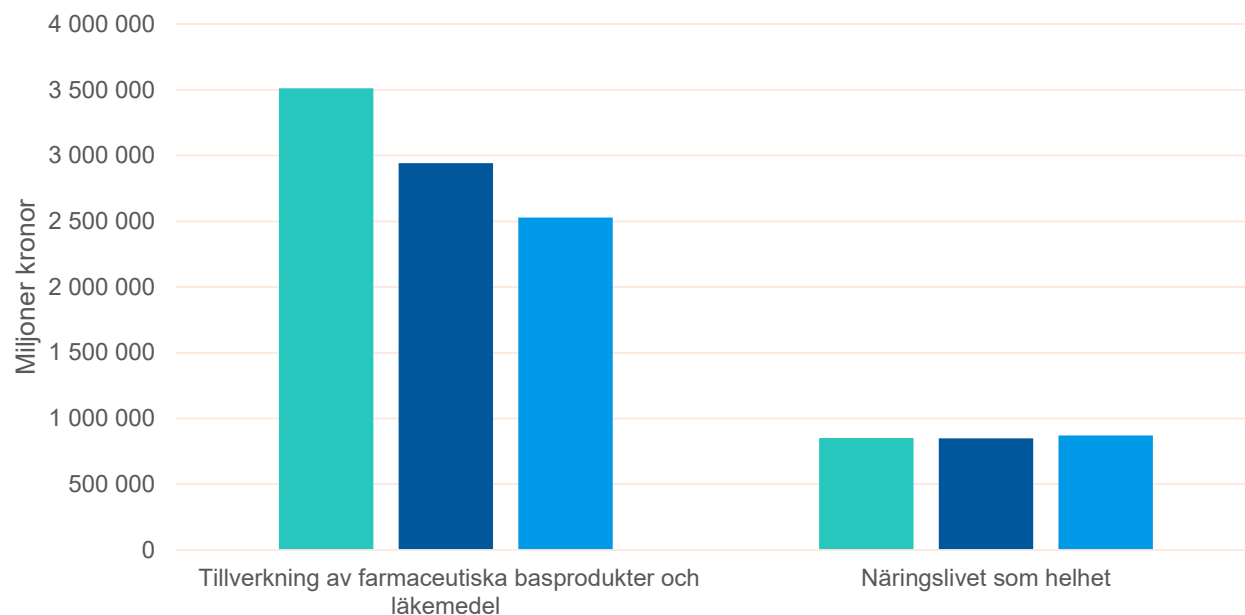

Förädlingsvärde per anställd

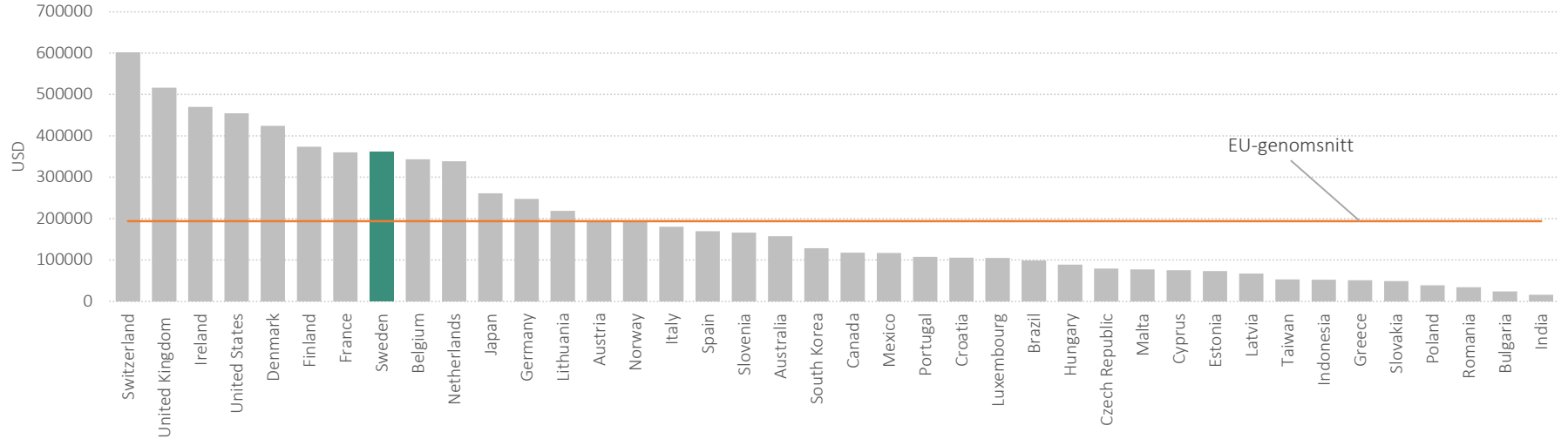
2015-2017

- Förädlingsvärdet per anställd har dock minskat kraftigt mellan 2015 och 2017, från 3,5 miljoner kronor till 2,5 miljoner

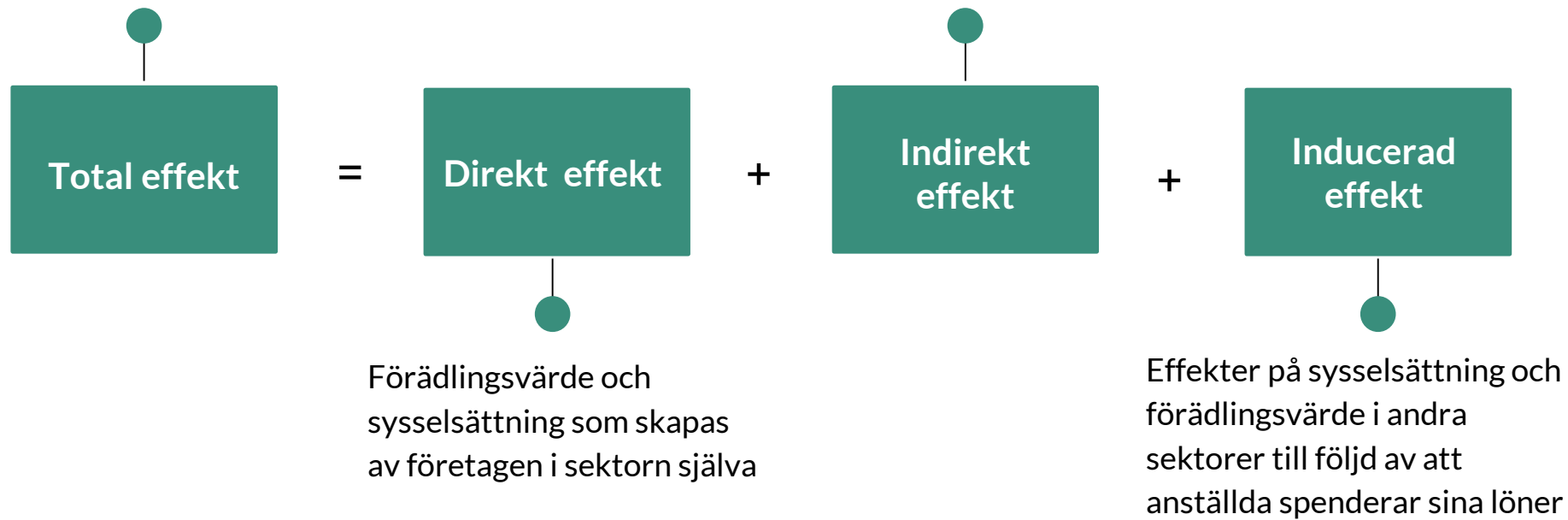

Förädlingsvärde per anställd 2014, internationell jmf

Indirekta och inducerade effekter

Total ekonomisk betydelse av en sektor består av tre komponenter

Förädlingsvärde och sysselsättning som skapas av företagen i sektorn själva

Mått på ekonomiska effekter

Typ 1 multiplikator

- $(\text{Direkt} + \text{Indirekt}) / \text{Direkt}$
- Typ 1 multiplikator 1.7: för varje krona eller arbetstillfälle som läkemedelsbranschen skapar i Sverige, genereras 70 öre eller 0,7 arbeten i andra företag i Sverige som levererar insatsvaror och tjänster till läkemedelsindustrin.

Typ 2 multiplikator

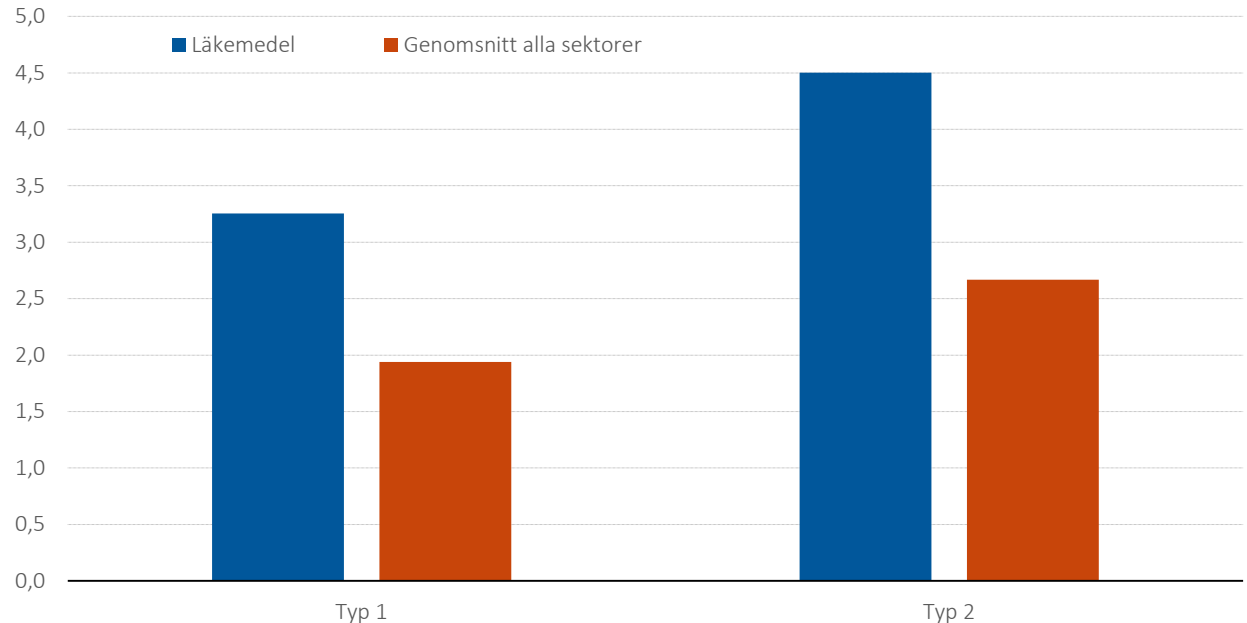
- $(\text{Direkt} + \text{Indirekt} + \text{Inducerad}) / \text{Direkt}$
 - Typ 2 multiplikator 2.2: för varje krona eller arbetstillfälle som läkemedelsbranschen skapar i Sverige, genereras 1,20 kronor eller 1,2 arbeten i andra företag i Sverige som levererar insatsvaror och tjänster till läkemedelsindustrin, eller som effekt av att anställda i läkemedelsindustrin spenderar sina löner.
-

Sysselsättningsmultiplikatorer

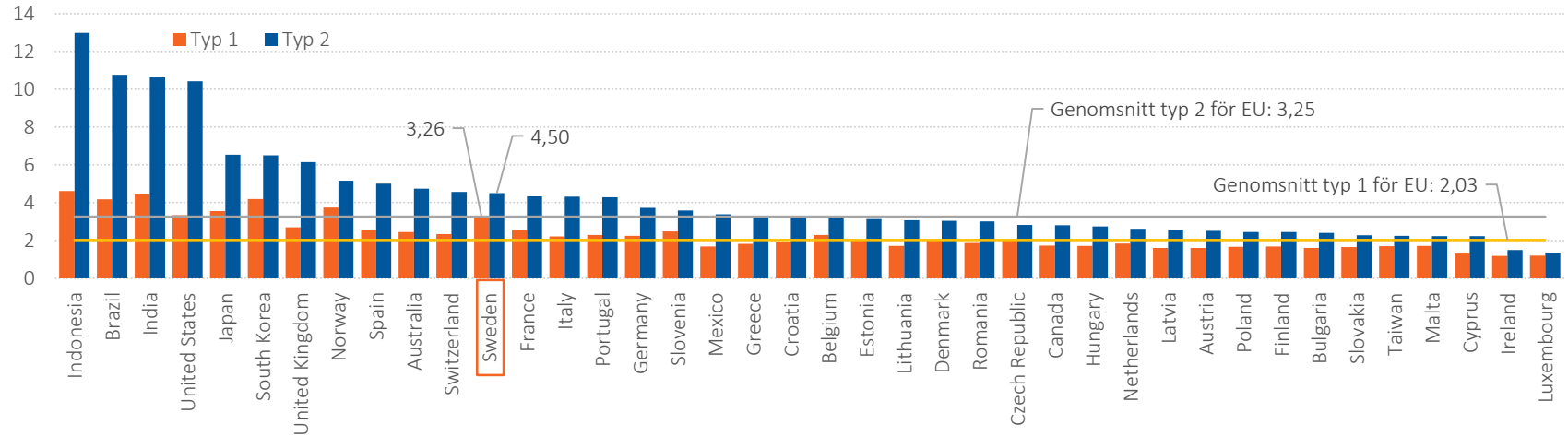
2014

- Varje jobb i läkemedelsindustrin genererar ytterligare 3,5 jobb i andra sektorer, hos underleverantörer och när anställda spenderar sina löner.
- I genomsnittet i alla sektorer genererar ett jobb drygt 1,5 ytterligare jobb i andra sektorer.

Sysselsättningsmultiplikatorer

Internationell jmf, 2014

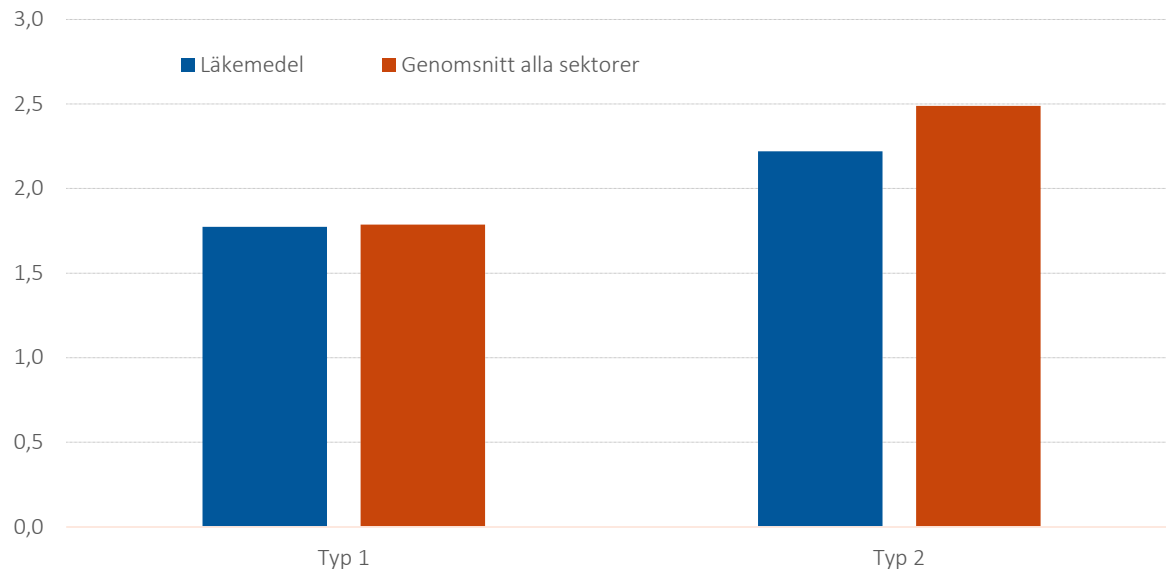

Multiplikatorer förädlingsvärde

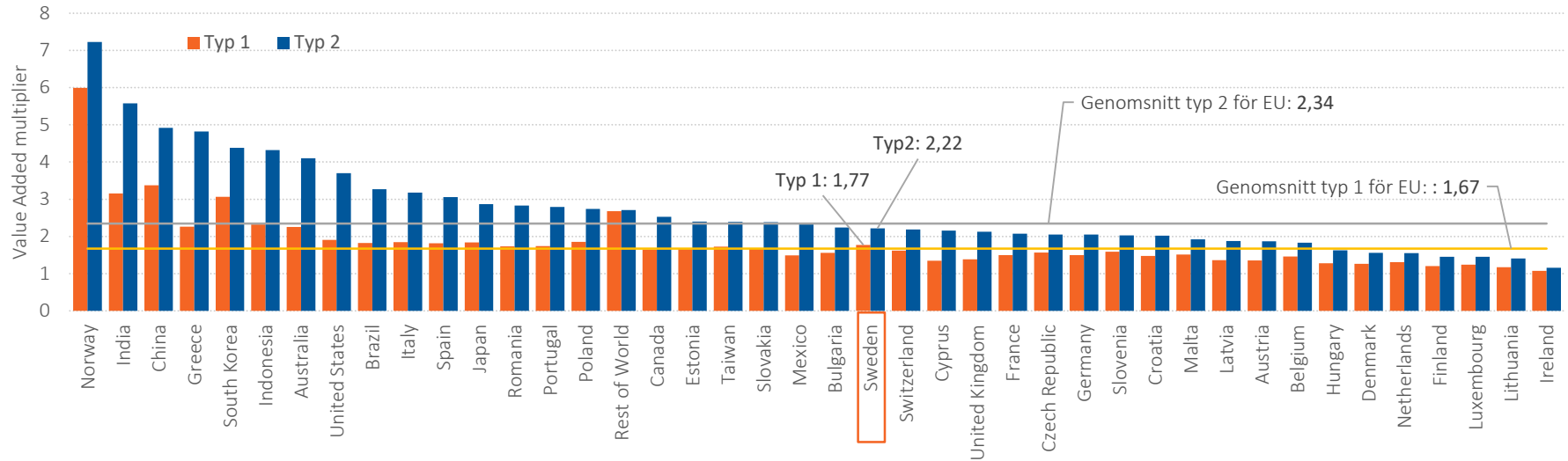
2014

- Varje krona förädlingsvärde som skapas i läkemedelsindustrin genererar ytterligare 1,20 kronor i andra sektorer, hos underleverantörer och när anställda spenderar sina löner.

Multiplikatorer förädlingsvärde

Internationell jämförelse, 2014

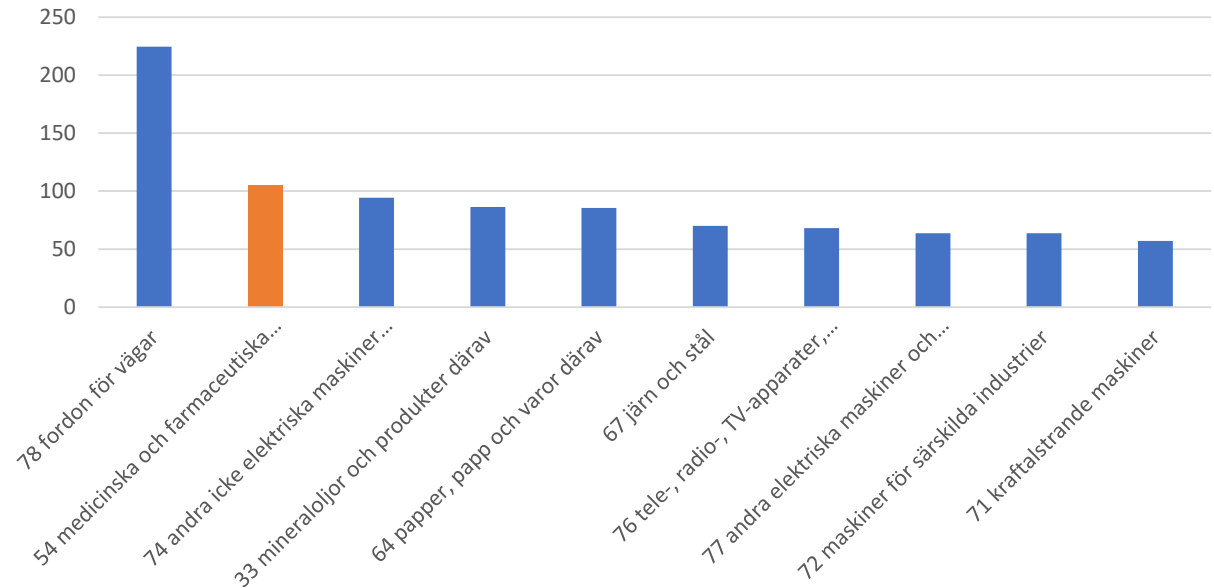
Exportinkomster och bidrag till handelsbalans

Export av varor

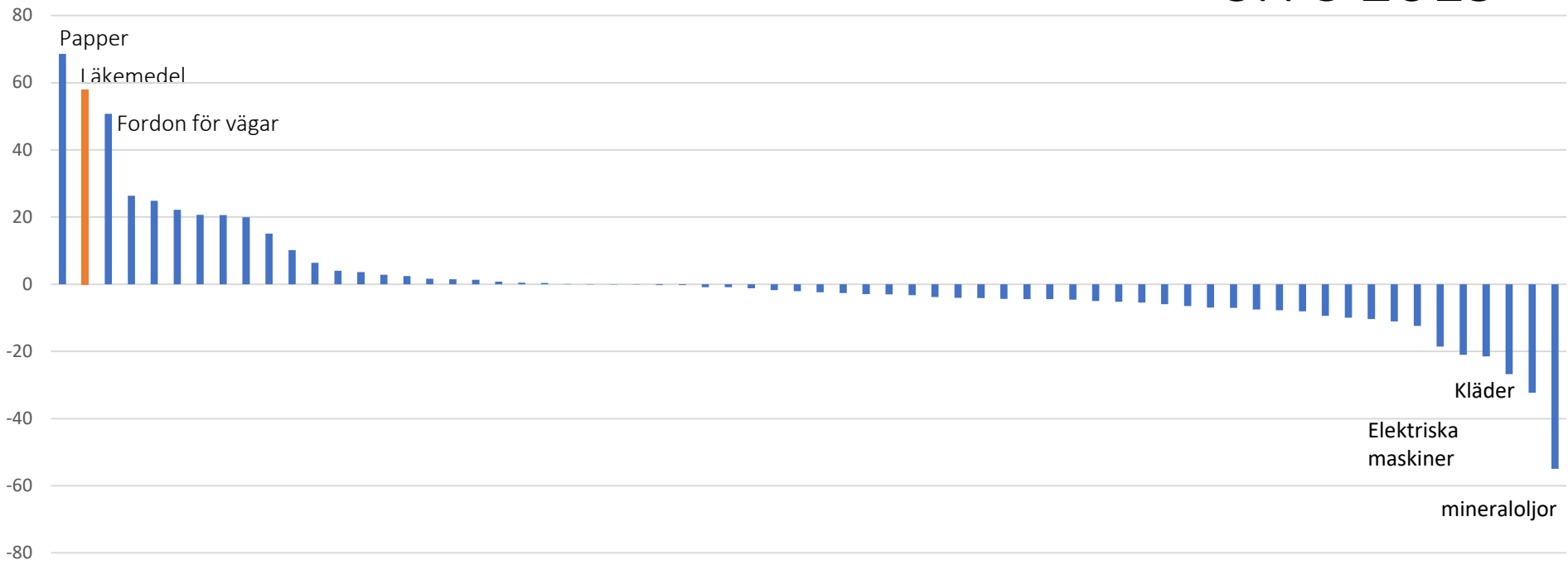
10 största varugrupper, SITC 2019

- Miljarder SEK
- Den svenska läkemedelsexporten uppgick 201 till 105 miljarder SEK
- Läkemedel var den näst största exportvaran 2018

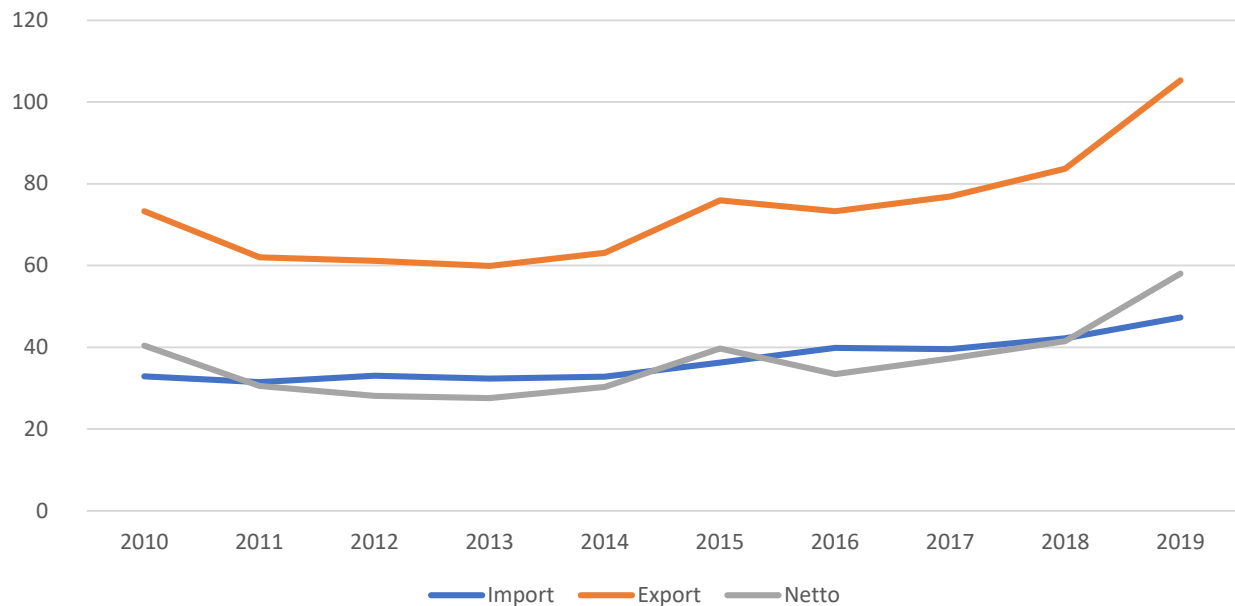
Handelsnetto SITC 2019

Export och import av läkemedel SITC 2010–2019

- Miljarder SEK
- Omräknat till 2019 års priser.

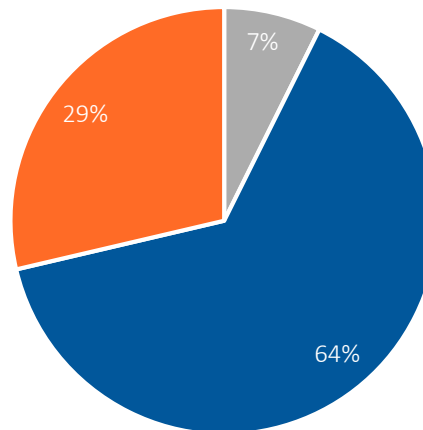

Bidrag till forskning i Sverige

Vem finansierar svensk forskning?

2017

- I Sverige investerades totalt 155 miljarder kronor i forskning 2017
- Näringslivet finansierade drygt 70 procent av forskningen
- Läkemedel stod för en tiondel av den näringslivsfinansierade forskningen, eller 7 procent av all forskning

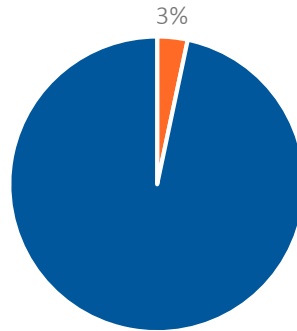
■ Läkemedel ■ Näringslivet i övrigt ■ Andra

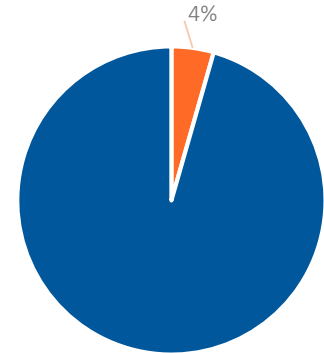
Forskningsintensitet 2017

- Läkemedelsbranschen är en av de mest forskningsintensiva branscherna i Sverige
- 40 procent av förädlingsvärdet i den svenska läkemedelsindustrin satsas på forskning och utveckling

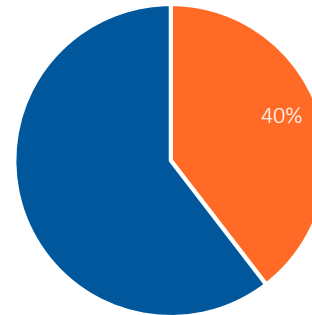
Hela Sverige (andel av BNP)

Hela näringslivet

Läkemedel

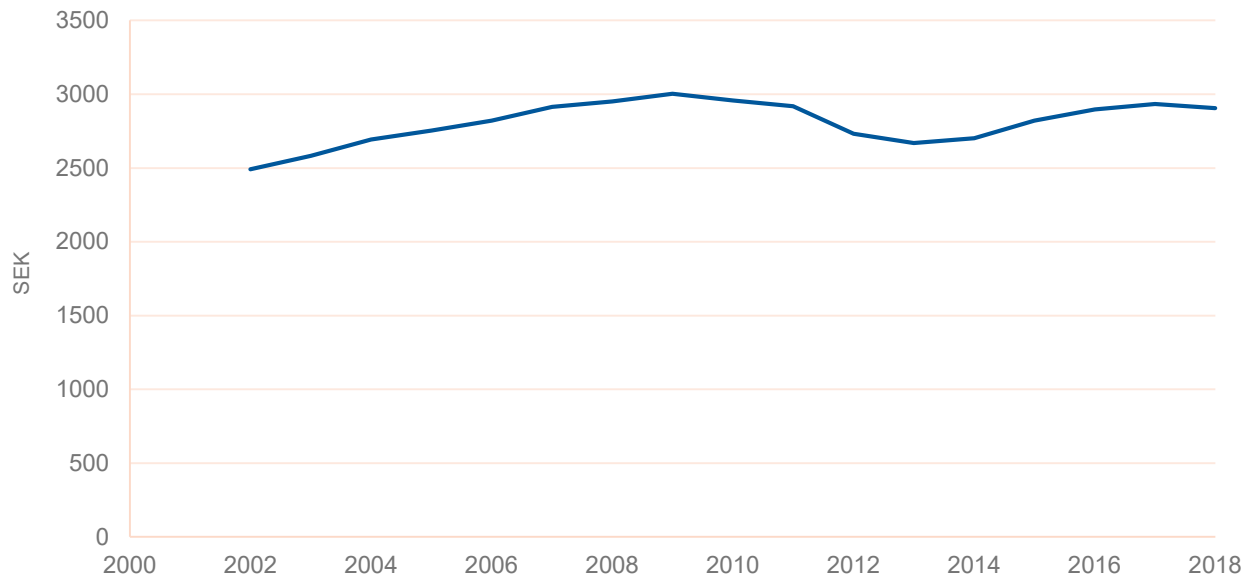

Kostnader för läkemedel, vård och ohälsa

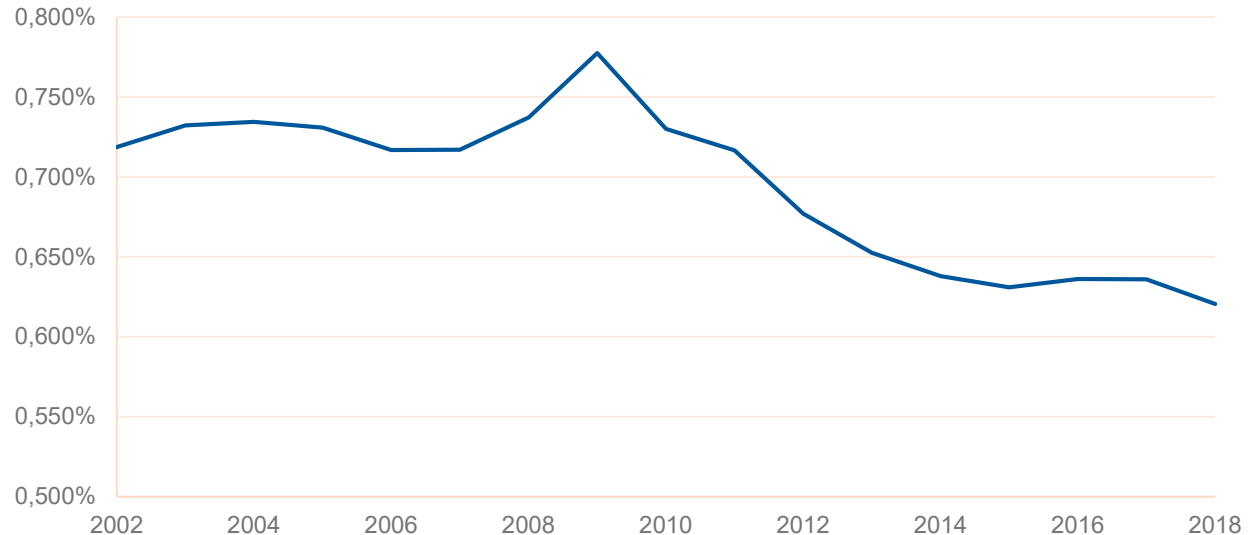
Offentliga läkemedelsutgifter per invånare 2002-2018

- Inklusive återbäring av sidoöverenskommelser
- De offentliga kostnaderna för läkemedel per invånare i Sverige minskade med 1% år 2018, och har inte ökat sedan 2007.

Offentliga läkemedelsutgifter andel av BNP 2002-2018

- Inklusive återbäring av sidoöverenskommelser
- De offentliga kostnaderna för läkemedel, räknat som andel av BNP, har sjunkit stadigt sedan 2009, och har minskat med 14 % jämfört med 2002.

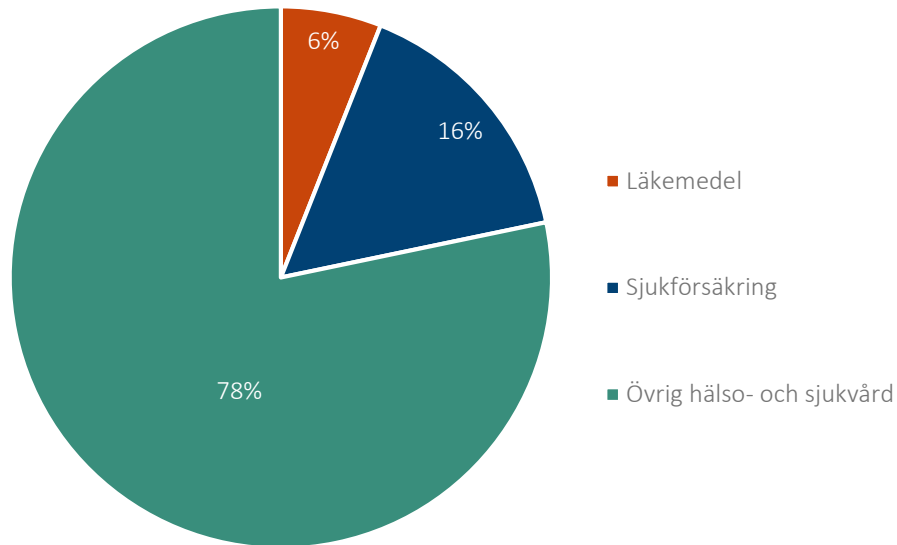

Källa: Socialstyrelsen Statistik om läkemedel, TLV Uppföljning av läkemedelskostnader, SCB Nationalräkenskaperna

Offentliga kostnader för ohälsa

2017

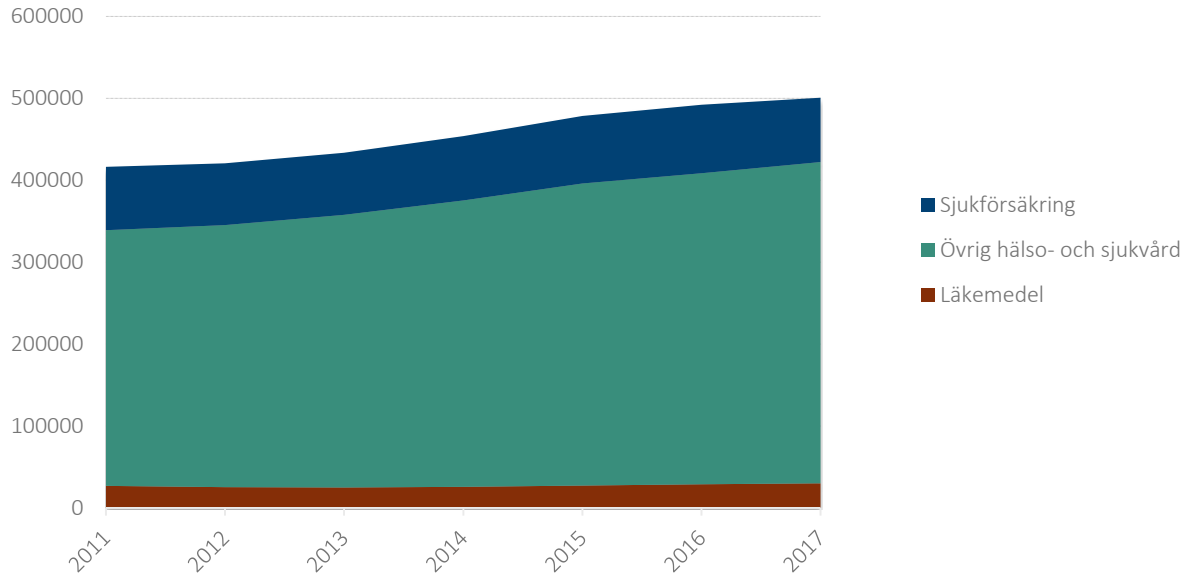
- Läkemedelskostnader na utgjorde 6 procent av de totala offentliga kostnaderna för ohälsa 2017
- Övrig hälso- och sjukvård står för nästan 80 procent av kostnaderna

Offentliga kostnader för ohälsa

2011–2017

- 2017 år priser
- Läkemedelskostnaderna har ökat med 11% sedan 2011
- Kostnaderna för vården i övrigt har samtidigt ökat med 26%, medan kostnaderna för sjukförsäkringen legat stilla

Källa: Socialstyrelsen Statistik om läkemedel, Nationalräkenskapernas hälsoräkenskaper, Försäkringskassan Socialförsäkringen i siffror

Källor

1. SCB, Företagens ekonomi
 2. WIOD, World Input-Output Database, Release 2016
 3. Timmer, M. P., Dietzenbacher, E., Los, B., Stehrer, R. and de Vries, G. J. (2015), "[An Illustrated User Guide to the World Input-Output Database: the Case of Global Automotive Production](#)", *Review of International Economics*, 23: 575–605
 4. Timmer, M. P., Los, B., Stehrer, R. and de Vries, G. J. (2016), "[An Anatomy of the Global Trade Slowdown based on the WIOD 2016 Release](#)", GGDC research memorandum number 162, *University of Groningen*
 5. SCB, Utrikeshandel med varor
 6. SCB, Forskning och utveckling i Sverige
 7. Socialstyrelsen, statistik om läkemedel
 8. TLV, Uppföljning av läkemedelskostnader, juni 2019
 9. Försäkringskassan, Socialförsäkringen i siffror
 10. SCB, Nationalräkenskaperna
 11. SCB, Befolkningsstatistik
-

Rapportförfattare:

Magnus Jiborn

PhD, Senior partner, Vetsam – Vetenskap,
Samhälle, Kommunikation AB
magnus@vetsam.se

Viktoras Kulionis

PhD, Lund School of Economics and
Management
Forskare, ETH Zurich
viktoras.kulionis@ekh.lu.se